

El Bajo de la Campana.

Enfront de les costes de Sant Xavier, prop de l'illa Grosa, s'eleva, des dels 24 metres de profunditat, el Bajo de la Campana. Al llarg del temps, ha sigut causa d'uns quants naufragis, tragèdies que deixen les seues empremtes en el mar i, al cap del temps, narren la seua història.

Ara, les cordes i les etiquetes dels arqueòlegs submarins són el primer pas per a entendre eixe conte antic.

El jaciment del Bajo de la Campana el van descobrir, en la dècada de 1950, uns bussejadors a la cerca de la ferralla acumulada pels naufragis. En diverses campanyes arqueològiques realitzades en la dècada de 1970, va sobreixir la troballa de 13 claus amb inscripcions fenícies.

Una breu investigació submarina en 1988 va permetre constatar l'existència de tres afonaments antics és esta zona. I des de llavors en el Bajo de la campana no es va tornar a buscar el passat fins a l'any 2007.

Ara, les mans expertes desbrossen el camí del coneixement. Retiren organismes epífits, però en realitat és el temps el que aparten.

És una tasca àrdua. Durant anys s'han practicat voladures en el davall perquè l'embarcacions trobaren menys esculls. Les roques van anar caient sobre les restes i si bé van poder trencar o ocultar algunes peces, també les van amagar de la cobdícia i l'espoli. Lingots minerals, àmfores, ganivets, bols, pintes, espills, pinyons i pistatxos

Ara s'alien el plàstic i el fang per a posar fora de perill el patrimoni històric. Cal portar les peces a terra, on comptaran la seua història i les de les mans que les van construir.

Per això, per la vida que saben que alberga, els investigadors tracten les troballes amb una atenció exquisida.

Però abans cal trobar-los i documentar-los. Ací es reinventa el joc dels vaixells i es plasma en el tauler de la ciència on adquirir un sentit literal i profund. Lletres i números són la topografia precisa i inequívoca del passat.

I en alguns d'eixos escacs de dos per dos metres, la rutina del treball minuciós es convertix en emoció i sorpresa.

Llavors ja no val la mànega de succió. Cal retirar l'arena amb tacte i saviesa.

Entre les peces trobades en l'excavació, s'han extret recentment quinze claus d'elefant, que s'afigen a altres tretze trobades en la dècada de 1970. Alguns d'eixos marfils estan llaurats amb inscripcions fenícies; per si no fóra poc l'històric, es tracta de les defenses d'una espècie d'elefant ja extingida que va habitar en el nord d'Àfrica.

Però ací, en la profunditat del mar, a penes hi ha temps per a l'emoció, cal cobrir l'última etapa amb precisió i sense errors. Ha sigut un llarg camí des del segle VII abans de Crist fins al Museu Nacional d'Arqueologia Subaquàtica.